

Beslut

efter tematisk kvalitetsgranskning av hem- och
konsumenkunskap vid Vittra Frösunda, belägen i Solna
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av ämnet hem- och konsumentkunskap. Syftet är att granska om elever i grundskolans årskurs 7–9 får en undervisning i ämnet av god kvalitet. För att bedöma det granskas såväl undervisningens innehåll som undervisningens allmändidaktiska kvaliteter.

Granskningens syfte besvaras genom följande frågeställningar.

1. I vilken utsträckning innehåller undervisningen i hem- och konsumentkunskap de tre kunskapsområden som kursplanen anger?
2. I vilken utsträckning genomförs undervisning i hem- och konsumentkunskap med allmändidaktiska kvaliteter?

Granskningen genomförs i 23 skolor. I urvalet ingår såväl kommunala som fristående skolor belägna i större och mindre kommuner. Vittra Frösunda med Vittraskolorna AB som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Vittra Frösunda den 13 april och den 18 maj 2018. Besöket genomfördes av utredare Daniel Nilsson och undervisningsråd Malin Lundquist. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört observationer av undervisningen samt intervjuer med elever, lärare och skolledning.

Varje besökt skola får ett beslut. I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Fakta om Vittra Frösunda

Vittra Frösunda är en fristående grundskola med elever i förskoleklass och årskurserna 1–9. Skolan har cirka 365 elever varav 105 elever går i årskurserna 7–9. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor ansvarar en lärare för undervisningen i hem- och konsumentkunskap för årskurserna 7–9. Lärarna är legitimerad lärare i engelska och historia men obehörig att undervisa i ämnet hem- och konsumentkunskap och aktuella årskurser. Sammanlagt är 118 timmar avsatt för undervisning i ämnet, varav 80 timmar till årskurserna 7–9. Samtliga 80 timmar är fördelade över de två terminerna i årskurs 9. Eleverna har undervisning 210 minuter varannan vecka.

Betygsstatistiken visar att resultaten i hem- och konsumentkunskap varierar över tid. De senaste fem läsåren har andelen elever som har betygen E–A varierat mellan 96–100 procent. Andelen flickor respektive pojkar som erhåller betygen E–A varierar också. De tre senaste läsåren är det en mindre andel flickor än pojkar som erhåller godkända betyg i ämnet. De senaste 4 åren har samtliga pojkar erhållit godkänt betyg i ämnet.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen planeras och bedrivs utifrån kursplanen

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i hem- och konsumentkunskap planeras och genomförs så att kunskapsområdena *Mat, måltider och hälsa* och *Konsumtion och ekonomi*, som anges i kursplanen, till stora delar omfattas av undervisningen. Granskningen visar dock att undervisningen inte lika tydligt innefattar kunskapsområdet *Miljö och livsstil*. Bland annat beskrivs i planeringen att innehållspunkten *Arbetsfördelning i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv* ska finnas med. Det beskrivs dock inte lika tydligt som kring andra innehållspunkter hur den ska tas upp i undervisningen.

Granskningen visar att läraren delar in det centrala innehållet och dess kunskapsområden i arbetsområden. I planeringen finns de tre kunskapsområdena med, men granskningen visar att de inte lika tydligt framgår i undervisningen. Skolinspektionen bedömer därför att undervisningen inte alltid skapar förutsättningar för eleverna att nå de ämnesspecifika förmågorna.

Undervisningen bedrivs med allmändidaktiska kvaliteter

Skolinspektionen bedömer att undervisningen håller låg allmändidaktisk kvalitet. Den fungerar i vissa avseenden men behöver utvecklas i andra. Granskningen visar att det i stora delar saknas ett pedagogiskt ledarskap som strukturerar verksamheten, ställer krav och driver utvecklingen framåt för såväl individ som grupp. Miljön beskrivs som öppen och avslappnad vilket anses bra för tryggheten men det sker till viss del på bekostnad av ordningen. Den stundtals bristande ordningen och strukturen på lektionerna leder till att eleverna till stor del fokuserar på annat än ämnet. Detta försvårar elevernas möjlighet till reflektion och utveckling inom ämnets kunskapsområden och utveckling av de ämnesspecifika förmågorna.

Granskningen visar att fokus ligger på görandet och då tid till reflektion i stora delar saknas försvinner till viss del den helhetssyn som kännetecknar ämnet. Helhetssynen innebär att elever följer en arbetsuppgift från val och planering till genomförande och värdering kring vilka konsekvenser olika val och ställningstagande får. Eleverna ges inte tillfälle till mer utvecklad diskussion där de kan reflektera och utmanas kring sina val och motiveringar.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den behandlar innehållspunkten *arbetsfördelningen i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv*.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen inte ger eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om, eller ges möjlighet att reflektera över jämställdhet och arbetsfördelning i hemmet. Granskningen visar att innehållspunkten *Arbetsfördelningen i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv* finns med i grovplaneringen för undervisningen men att läraren än så länge endast genomfört ett kort samtal med eleverna i en av grupperna kring detta. Av granskningen framkommer att eleverna anser att dessa frågor är irrelevanta och såväl lärare

som elever anser att undervisningen är jämställd och att det inte finns så mycket att diskutera kring detta. Utifrån detta ser Skolinspektionen det som än viktigare att läraren aktivt och medvetet problematiserar och ifrågasätter olika föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt. Läraren behöver, på ett strukturerat sätt, ge eleverna kunskaper om hur arbetsuppgifter i hemmet fördelas i relation till kön, synliggöra de könsmönster som omgärdar hemarbetet och ger eleverna möjlighet att reflektera över dessa och effekter av detta i samhället i stort. Läraren behöver också hjälpa eleverna att synliggöra olika föreställningar och roller som de har och tar i undervisningen. På så sätt får eleverna redskap att ifrågasätta sina egna och andras perspektiv.

- Lärarna behöver utveckla undervisningen genom att stärka det pedagogiska ledarskapet i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen till stor del saknar struktur och pedagogiskt ledarskap. I undervisningen utmanas inte eleverna tillräckligt och läraren säkerställer inte att eleverna ägnar lektionstid åt ämnesinnehåll och aktiviteter som utgår från kursplanen och syftar till att eleverna når målen med ämnet.

Under de lektioner Skolinspektionen observerade gavs eleverna tid till individuellt arbete. Tiden användes till stor del till att diskutera annat än ämnesrelevanta saker och läraren lade också en del tid på att diskutera annat med eleverna så som gymnasieval och nationella prov. Vid inledning, avslutning och övergångar mellan olika moment var det stundtals rörigt vilket bidrog till att eleverna inte använde lektionstiden effektivt. Lektioner kom inte igång i tid och avslutades för vissa elever upp till 45 minuter före utsatt tid.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen måste struktureras på ett effektivare sätt så att elevernas roller och uppgifter blir tydligare samt att undervisningstiden används till det den är avsedd till. Ett tydligare pedagogiskt ledarskap skulle leda till mer fokus på ämnet och ge eleverna bättre förutsättningar att utveckla de ämnesspecifika förmågorna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2018-12-08 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Ange aktuell skolenhet och aktuellt diarienummer i ärendemeningen i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Sundkvist

Maria Sundkvist
Avdelningschef
Signerat av: Maria Sundkvist

X Daniel Nilsson

Daniel Nilsson
Utredare/Föredragande
Signerat av: Daniel Nilsson

Bilaga 1 Författningsstöd

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/hem--och-konsumentkunskap/>